

דנין אליהו קריא וולגא

ללכה שיעור

אזכר תעלה

(א) מלאכיז אל פירק יז
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּם עַל-הָאֲלֻמָּה
 אֲשֶׁר-אָנֹכִי מִתְגַּוְרֵר עִמָּה הִרְעוֹת
 לְהַמִּית אֶת-בְּנֵיהֶם: כִּי וַיִּתְמַדְדוּ עַל-
 הַיָּלֶד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּם תִּשְׁבֹּב-נַפְשֵׁי
 הַיָּלֶד הַזֶּה עַל-קִרְבּוֹ: כִּי וַיִּשְׁמַע
 בְּקוֹל אֱלֹהֵיהֶם וַתִּשְׁבֹּב נַפְשֵׁי הַיָּלֶד עַל-
 קִרְבּוֹ וַיַּחֲיוּ:

(א) מלאכיז אל פירק יז
 (ב) א מ ד ל ק ק ק ק ק ק
 (ג) ת ו ס ד ז ק ק ק
 (ד) ש ל ה מ ק ו ד צ ב (Pe)
 (ה) כ ר נ ו ח מ ו פ ס פ
 (ו) ש ו ת ר ד ל ס ה ו ס כ
 (ז) ש ת ב י ת י ר ק א ס ק

(ח) א מ ד ל ק ק ק ק

אשכחיה רבה בר
 אבהו לאליהו דקאי בבית הקברות של עובדי
 כוכבים א"ל מהו שיסדרו בב"ח א"ל גמר
 מיכה מיכה מערכין גבי ערכין כתיב ואם כך
 הוא מערכך גבי כ"ח כתיב וכי ימך אחיך
 מנין לערום שלא יתרום דכתיב ו'לא יראה דכ"ס
 כך ערות דבר אמר ליה לאו כהן הוא כ"ס
 מאי טעמא קאי מר בבית הקברות א"ל לא
 מתני מר מדרות דתניא ר"ש בן יוחי אומר
 קברייהן של עובדי כוכבים אין מטמאין
 שנאמר ואתן צאן מרעיתי אדם אתם ואתן
 אתם קרויין אדם ואין עובדי כוכבים קרויין
 אדם

(ט) ת ו ס ד ז ק ק ק

אמר ליה לאו כהן (אחזה). מימה לר"י הילך
 המיה בנה של האלמנה כיון שכהן היה דכתיב (מלכים א יז)
 ויתמודד על הילד וגו' ויש לומר שהיה ברור לו שיחיהו לכך היה
 מותר משום פיקוח נפש:

(י) ש ל ה מ ק ו ד צ ב

ב"שיטה מקובצת"
 (שם) בשם תלמיד הר"ף: בן האשה הצרפית לא מת ממש, אלא רק נתעלף, ולכן
 נאמר "עד אשר לא נותר בו נשמה", וכשיטת הסובר שכהן מותר בגוסס (מעניין
 לציין, כי כך תירצו בתוספות על התורה, בפרשת פנחס, קושיא דומה על פנחס -
 זה אליהו - שהרג את זמרי, אף שכהן היה? ותירצו, שהניח את זמרי כשהוא גוסס,
 וגוסס אינו מטמא).

(יא) כ ר נ ו ח מ ו פ ס פ

רבנו בחיי (בפרשת פנחס) תירץ שהצרפית נכרית היתה, ומתי עכו"ם אינם
 מטמאים באהל - כר' שמעון. כך מובא משמו של אליהו עצמו: "קברי עכו"ם אינם
 מטמאים באהל" (בבא מציעא קיד:), וכן פסק הרמב"ם. ואם כן, מה שנאמר
 "ויתמודד עליו", אין הכוונה שנגע בו, אלא האהיל עליו בלבד.

1) ע"פ דברי ר"ד

הרדב"ז תמה על דברי רבינו בחיי מכמה וכמה קושיות: קודם כל, הרי אמרו חז"ל (ירושלמי במסכת סוכה), שבן הצרפית היה יונה בן אמית, וכי יונה נביא ה' בן נכרית היה? ואם נאמר שהתגייר, איך מייחס אותו הפסוק אחר אביו? ואי אפשר לומר שגם אביו התגייר — שהרי בן אלמנה היה? ועוד: איך אפשר שיתגורר נביא ה' אצל נכרית? ועוד: הרי בפסוק מובא שהצרפית אמרה "חי ה' אם יש לי מעוג", וכי הנכרית יודעת להישבע שבועה כזאת? ועוד: וכי בשביל נכרים היה נעשה נס כזה? אלא — מסיק הרדב"ז — ודאי ישראלית היתה!

תירוץ נוסף מביא הרדב"ז: החייאת בן הצרפית על ידי אליהו — הוראת שעה היתה, כדי שיתקדש שם שמים על ידו, כענין הקרבת קדשים בחוץ הסמוך למעשה בן הצרפית (מלכים, שם), שהותר משום שנתקדש שם שמים על ידו, ואף כאן היה חשש חילול ה', שהרי האשה טענה: "מה לי ולך איש הא־לוקים כי באת אלי להזכיר את עוני ולהמית את בני", וטענתה היתה שיאמרו שבא אליהו אליה ממש ועל ידי כך מת בנה, ואין לך חילול ה' גדול מזה. ואכן, על ידי החייאת הילד התקדש שם ה', שהרי אמרה: "כי איש א־לוקים אתה ודבר ה' בפיך אמת".

ועוד פירש הרדב"ז, שבן הצרפית היה מת מצוה שאין לו קוברים, ואם כן הטומאה דחוייה היא אצלו.

2) ע"פ דברי ר"ד

ה) ע' שו"ת בית יעקב סי' ק"ל דנשאל אם מותר לכהן שהוא רופא מומחה ליכנס אצל גוסס לעשות לו רפואה, ואע"ג דרוב גוססין למיתה מ"מ שמא אותו חולה הוא מן המיעוט. וכתב רלהשיטות המחמירים בכהן שלא יכנס לבית שיש בו גוסס³ א"כ היכא דאין הרפואה וראית אסור לו לטמא את עצמו. וראיה מתוס' ב"מ שכתבו דאי לאו דהיה אליהו יודע שיחיה לא היה רשאי לטמא לו, וה"ה בנ"ד כיון שאין הרופא יודע שתועיל לו הרפואה אסור לו ליכנס לבית הגוסס.